

רבי יוסי אָמר, פְּתוּב (איוב כח) ומִים תִּפֵּן בְּמִדָּה. בְּמִדָּה מִמֶּשׁ הַתִּקֵּן אוֹתָם כְּשֶׁהִגִּיעוּ לְתוֹכָהּ, וְהֵם תִּקֵּן הָעוֹלָם כְּשֶׁהִגִּיעוּ מִצַּד הַגְּבוּרָה. אָמַר רַבִּי אֲבָא, כִּי הָיוּ הָרֵאשׁוֹנִים אוֹמְרִים כְּשֶׁהָיוּ מְגִיעִים לְמָקוֹם הַזֶּה, מְרַחֲשׁוֹת שִׁפְתַי הַחֲכָמִים וְלֹא אוֹמְרִים דָּבָר, כְּדֵי שֶׁלֹּא יַעֲנֹשׁוּ.

רבי אלעזר אָמר, אוֹת רֵאשׁוֹנָה שֶׁל הָאוֹתִיּוֹת הִיְתָה מְשׁוֹטֶטֶת עַל פְּנֵי קֶשֶׁר יוֹד, וּמִתְעַטֶּרֶת מִלְמַטָּה וּמִלְמַעְלָה, וְעוֹלָה וְיורֶדֶת, וּמִים נִחְקָקִים בְּחִקְיָתָם וּמִתְיַשְׁבֵּים בְּמָקוֹמָם, וְנִכְלְלוּ אֶחָד בְּאֶחָד. וְכֵן כָּל הָאוֹתִיּוֹת כִּלְוֹלוֹת זוּ בְּזוּ, וּמִתְעַטֶּרֹת זוּ בְּזוּ, עַד שֶׁנִּבְנְהָ עֲלֵיהֶן בְּנֵי וְיִסוּד.

וּכְשֶׁנִּבְנְנוּ כָּלֶם וְהִתְעַטְרוּ, הָיוּ מִים עֲלֵיוֹנִים מִתְעַרְבִים בְּמִים תַּחְתּוֹנִים, וְהוֹצִיאוּ בֵּית שֶׁל הָעוֹלָם [ועל זה הוציאו שני אורות, אחד שנקרא ארץ, ומאור שנקרא שמים], וְעַל זֶה בִּי נִרְאִית בְּרֵאשׁ, וּמִים עוֹלִים וְיורֶדִים עַד שֶׁהָיָה הַרְקִיעַ הַזֶּה שֶׁהִפְרִיד אוֹתָם. וּמִחֲלַקַּת הִיְתָה בְּשָׁנֵי, שְׁבוּ נִבְרָא גִיהֶנֶם, שֶׁהוּא אֵשׁ שְׂדוּלֶק, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (דברים ד) אֵשׁ אוֹכְלָה הוּא, וְעַתִּיד לִשְׂרֹת עַל רֵאשׁ הָרְשָׁעִים.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, מִכָּאֵן כָּל מִחֲלַקַּת שֶׁהִיא לְשֵׁם שָׁמַיִם סוּפָה לְהַתְקִיֵּם. שֶׁהָרִי כָּאֵן מִחֲלַקַּת שֶׁהִיא לְשֵׁם שָׁמַיִם הִיְתָה, וְהַשָּׁמַיִם בְּזֶה הַתְקִיָּמוֹ. לְאַחַר זֶה שִׁפְתוֹב וַיִּקְרָא אֱלֹהִים לְרַקִּיעַ שָׁמַיִם וְגו'. בַּהֲבַדְלוֹת שֶׁבְּמַעֲלוֹת, בְּמִדָּתָם מְצוּיִים וְהַתְקִיָּמוֹ, שֶׁהָרִי שְׁנִינּוּ, כְּתוּב (שמות כו) וְהַבְּדִילָה הַפְּרֹכֶת לָכֶם בֵּין הַקֹּדֶשׁ וּבֵין קֹדֶשׁ הַקְּדוּשִׁים בֵּין הַקֹּדֶשׁ וּבֵין קֹדֶשׁ הַקְּדוּשִׁים וַיִּקְרָא, דִּהָא בְּתוֹךְ הָאֲמָצַע.

בֹּא רֵאָה, כְּתוּב אַחַר כִּי יָקוּ

רַבִּי יוֹסִי אָמַר פְּתִיב, (איוב כח) וּמִים תִּפֵּן בְּמִדָּה. בְּמִדָּה מִמֶּשׁ אֶתְקִין לְהוּ כַּד מְטוֹן לְגִוּוָה. וְאֲנוּן תִּקוּנָא דְעֲלָמָא כַּד מְטוֹ מְסֻטָּרָא דְגְבוּרָה. אָמַר רַבִּי אֲבָא כִּי הָיוּ קְדָמָי אָמְרֵי כַּד הָיוּ מְטָאן לְהָאֵי אַתְרַ מְרַחֲשֵׁן שְׁפוּוֹן דְּחַפְיָמִין וְלֹא אָמְרִין מִדֵּי בְּגִין דְּלֹא יִתְעַנְשׁוּן.

רַבִּי אֶלְעָזָר אָמַר אֵת קְדָמָאָה דְּאַתּוּוֹן הָוָה שְׁטָאָ עַל אֲנָפוּי דְּקִיטָּרָא דְכִיָּא וְאַתְעַטֵּר מְלָרַע מְלַעֲיָלָא וְסָלִיק (דף ג' ע"א) וְנַחֲתִית וּמִיָּא מִתְגַּלְפִּי בְּגִלוּפִיָּהּ וּמִתְיַשְׁבֵּן בְּדוּכְתִיָּהּ וְאַתְפְּלִילוּ חַד בְּחַד. וְכֵן אַתּוּוֹן פְּלָהוּ כְּלִילָן דָּא בְּדָא וּמִתְעַטְרָן דָּא בְּדָא עַד דְּאַתְבְּנִי עֲלֵיָּהּ בְּנִינָא וְיִסוּדָא.

וְכַד אַתְבְּנִיאוּ כְּלָהוּ וְאַתְעַטְרוּ. הָיוּ מִיִּין עֲלָאִין מִתְעַרְבִין בְּמִיִּין תַּתְּאִין וְאַפִּיקוּ בֵּיתָא דְעֲלָמָא (ועל דא אפיקו תרין גהורין חד דאקברי ארץ ונהורא דאקברי שמים) וְעַל דָּא בִּי אַתְחַזִּי בְּרִישָׁא וּמִיִּין סָלְקִין וְנַחֲתִין עַד דְּהָאֵי רַקִּיעַ הָוָה וְאַפְרִישׁ לוֹן. וּמִחֲלוּקַת הָוָה בְּשָׁנֵי דְבִיָּה אַתְבְּרִי גִיְהֶנֶם דְּאִיְהוּ נוֹרָא דְדָלִיק כְּמָה דְאַתְ אָמַר, (דברים ד) אֵשׁ אוֹכְלָה הוּא. וְזָמִין לְאַשְׂרָאָה עַל רִישֵׁיָּהּ דְּחַיִּיבָא.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה מִהֲכָא כָּל מִחֲלוּקַת דְּאִיְהוּ לְשֵׁם שָׁמַיִם סוּפָה לְהַתְקִיֵּים. דִּהָא הֲכָא מִחֲלוּקַת דְּאִיְהוּ לְשֵׁם שָׁמַיִם הָוָה וְשָׁמַיִם בְּהָאֵי אַתְקִיֵּים. לְבִתְרָ דָּא דְכְּתִיב וַיִּקְרָא אֱלֹהִים לְרַקִּיעַ שָׁמַיִם וְגו'. בְּקִטְפִירָא דְעִילִיתָא בְּקִסְטִיָּהּ שְׁכִיחֵי וְאַתְקִיָּמוּ. דִּהָא תְּגִינָן פְּתִיב, (שמות כו) וְהַבְּדִילָה הַפְּרֹכֶת לָכֶם בֵּין הַקֹּדֶשׁ וּבֵין קֹדֶשׁ הַקְּדוּשִׁים וַיִּקְרָא, דִּהָא אִיְהוּ רַקִּיעַ דְּמִפְרֵשׁ בְּגוּ בְּאֲמָצַעִיתָא.

תָּא חַזִּי, פְּתִיב לְבִתְרָ יָקוּ הַמִּים מִתַּחַת

הַשָּׁמַיִם אֶל מְקוֹם אֶחָד. מִתַּחַת הַשָּׁמַיִם אֶל מְקוֹם אֶחָד. מִתַּחַת הַשָּׁמַיִם מִמֶּשׁ. אֶל מְקוֹם אֶחָד - לְמְקוֹם שְׁנֵי קָרָא אֶחָד, וְהוּא יָם תַּחְתּוֹן, שֶׁהָרִי הוּא מִשְׁלִים לְאֶחָד, וּבִלְעָדֵינוּ לֹא נִקְרָא אֶחָד. וּמִשְׁמַע שְׁכַתוּב יָקוּוּ, שְׁבוּ כָּל הַמַּיִם מִתַּכְּנֻסִים, כְּמוֹ שְׁנֵי אֲמַר (קֹהֶלֶת א) כָּל הַנְּחָלִים הַלְּכִים אֶל הַיָּם.

רַבִּי יִיסָא אָמַר, אֶל מְקוֹם אֶחָד - זֶהוּ מְקוֹם שְׁכַתוּב בּוּ (יִשְׁעִיָּה נד) וּבְרִית שְׁלוֹמִי לֹא תִמוּט. שֶׁהָרִי הוּא נוֹטֵל הַכָּל זוֹרֵק בַּיָּם, וְבוּ מִתַּקְּנָת הָאָרֶץ, שְׁכַתוּב וְתִרְאֶה הַיַּבְשָׁה. זֹהִי אָרֶץ, כְּמוֹ שְׁנֵי אֲמַר וַיִּקְרָא אֱלֹהִים לַיַּבְשָׁה אָרֶץ.

לָמָּה נִקְרָאת יַבְשָׁה? אָמַר רַבִּי יִצְחָק, הִינּוּ מָה שְׁכַתוּב (דְּבָרִים טו) לָחֶם עֲנִי. לָחֶם עֲנִי כְּתוּב. וּבִגְלָל שֶׁהוּא לָחֶם עֲנִי נִקְרָא יַבְשָׁה, וְשׂוֹאֵב בְּתוֹכָהּ כָּל מִימֵי הָעוֹלָם, וְהִיא הֵיטָה יַבְשָׁה, עַד שֶׁמְקוֹם זֶה מְמַלֵּא אוֹתָהּ, וְאִזּוּ שׁוֹפְעִים מִים דְּרָף אוֹתָם הַמְּקוּרוֹת.

וְלִמְקוֹה הַמַּיִם קָרָא יָמִים - זֶהוּ בֵּית כְּנֻס הַמַּיִם שְׁלִמְעָלָה, שֶׁשָּׁם כָּל הַמַּיִם מִתַּכְּנֻסִים וּמִשָּׁם שׁוֹפְעִים וַיּוֹצְאִים.

הַשְּׁלֵמָה מִהַהֲשַׁמְטוֹת (סִימֹן ל"ב) שְׁבִיעֵי הָיָה בְּמִזְרְחוֹ שֶׁל עוֹלָם, וּמִשָּׁם בָּא זֶרַעַם שֶׁל יִשְׂרָאֵל, כִּי חוּט הַשְּׁדָרָה מְשׁוּף מִן הַמַּחַ שֶׁל אָדָם וּבָא לְאֶמָּה, וּמִשָּׁם הוּא הַזֶּרַע, שְׁכַתוּב (יִשְׁעִיָּה מג) מִמִּזְרַח אֲבִיא זֶרַעַךְ. כְּשִׁישְׂרָאֵל טוֹבִים - מִזֶּה הַמְּקוֹם אֲבִיא זֶרַעַךְ, יִתְחַדֵּשׁ לָךְ זֶרַע חֲדָשׁ. וּכְשִׁישְׂרָאֵל רָעִים - מִן הַזֶּרַע שֶׁכָּבַר בָּא לְעוֹלָם, שְׁכַתוּב (קֹהֶלֶת א) דוֹר הַלֶּךְ וְדוֹר בָּא. דוֹר שֶׁכָּבַר בָּא. וּמֵהוּ מִמְעַרֵּב אֶקְבָּצְךָ? מֵאוֹתָהּ מִדָּה שְׁנוּטָה תִּמְיֵד לְמַעְרָב. וְלָמָּה נִקְרָא מַעְרָב? מִפְּנֵי שֶׁשָּׁם מִתְעַרֵּב כָּל הַזֶּרַע. מִשָּׁל לָמָּה הַדְּבָר

הַשָּׁמַיִם אֶל מְקוֹם אֶחָד. מִתַּחַת הַשָּׁמַיִם מִמֶּשׁ. אֶל מְקוֹם אֶחָד. לְאֶתֶר דְּאֶקְרִי אֶחָד. וְאִיהוּ יָם תַּתְּאָה דְּהָא אִיהוּ אֲשָׁלִים לְאֶחָד. וּבִלְא אִיהוּ לָא אֶקְרִי אֶחָד. וּמִשְׁמַע דְּכְתִיב יָקוּוּ דְּבִיה מִתַּכְּנֻשִׁין כְּלָהוּ מִיָּא כְּמָה דְּאֶתְ אָמַר, (קֹהֶלֶת א) כָּל הַנְּחָלִים הוֹלְכִים אֶל הַיָּם וְגו'.

רַבִּי יִיסָא אָמַר אֶל מְקוֹם אֶחָד, דָּא אִיהוּ אֶתֶר דְּכְתִיב בִּיה (יִשְׁעִיָּה נד) וּבְרִית שְׁלוֹמִי לֹא תִמוּט. דְּהָא אִיהוּ נוֹטֵל כְּלָא וְשְׁדֵי בִימָא וּבִיה אֶתְתַּקְּנָת אֶרְעָא דְּכְתִיב וְתִרְאֶה הַיַּבְשָׁה דָּא הוּא אָרֶץ. כְּמָה דְּאֶתְ אָמַר וַיִּקְרָא אֱלֹהִים לַיַּבְשָׁה אָרֶץ.

אֲמַאי אֶקְרִי יַבְשָׁה. אָמַר רַבִּי יִצְחָק הִינּוּ דְּכְתִיב (דְּבָרִים טו) לָחֶם עֲוֹנִי לָחֶם עֲנִי כְּתִיב. וּבִגְיִן דְּאִיהוּ לָחֶם עֲנִי אֶקְרִי יַבְשָׁה. וְשָׂאִיב בְּגוּוֹה כָּל מִימִין דְּעֵלְמָא וְאִיהוּ יַבְשָׁה הַיָּ. עַד דְּאֶתֶר דָּא אֲמַלִּי לָהּ וּכְדִין נִגְדִין מִיָּא אוֹרַח דְּאֲנוּן מְקוּרוֹת.

וְלִמְקוֹה הַמַּיִם קָרָא יָמִים דָּא הוּא בֵּית כְּנֻס הַמַּיִם מִיִּין דְּלְעִילָא דְּתַמְן מִתַּכְּנֻשִׁין כָּל מִיָּא וּמִתַּמְן נִגְדִין וְנִפְקִין.

הַשְּׁלֵמָה מִהַהֲשַׁמְטוֹת (סִימֹן ל"ב)

שְׁבִיעֵי הָיָה בְּמִזְרְחוֹ שֶׁל עוֹלָם וּמִשָּׁם בָּא זֶרַעַם שֶׁל יִשְׂרָאֵל כִּי חוּט הַשְּׁדָרָה מְשׁוּף מִן הַמּוֹחַ שֶׁל אָדָם וּבָא לְאֶמָּה וּמִשָּׁם הוּא הַזֶּרַע דְּכְתִיב (יִשְׁעִיָּה מג) מִמִּזְרַח אֲבִיא זֶרַעַךְ, כְּשִׁישְׂרָאֵל טוֹבִים מִזֶּה הַמְּקוֹם אֲבִיא זֶרַעַךְ וְיִתְחַדֵּשׁ לָךְ זֶרַע חֲדָשׁ, וּכְשִׁישְׂרָאֵל רָעִים מִן הַזֶּרַע שֶׁכָּבַר בָּא לְעוֹלָם דְּכְתִיב (קֹהֶלֶת א) דוֹר הַלֶּךְ וְדוֹר בָּא. דוֹר שֶׁכָּבַר בָּא. וּמֵאִי מִמְעַרֵּב אֶקְבָּצְךָ, מֵאוֹתָהּ מִדָּה שְׁנוּטָה תִּמְיֵד לְמַעְרָב. וְלָמָּה אֶקְרִי מַעְרָב, מִפְּנֵי שֶׁשָּׁם מִתְעַרֵּב כָּל הַזֶּרַע.